

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo, — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubljana, sreda 14. junija 1939

Cena posamezni številki 1.50

Konjunktura pada

Ze v prejšnji številki smo opozorili na odkritosrčne ter pogumne besede finančnega ministra, da se treba pri sestavljanju novega proračuna ozirati na to, da konjunktura nazaduje. Zaradi te konstatacije, ki je žal le preveč resnična, smo dejali, da se mora v državnem gospodarstvu, prav tako pa tudi v občinskem in banovinskem uvesti največje varčevanje. Da je mogoče pri nas zelo mnogo prihraniti, je nedvomno, saj gre v čisto reprezentativne in popolnoma neproduktivne namene zelo veliko denarja, mnogo več, kakor pa si ljudje navadno mislijo.

A samo varčevanje ne more pomagati iz stiske, ki jo povzroča padajoča konjunktura. Treba je tudi povečati proizvodnjo, treba je več in bolje delati. A delati je treba tudi bolj preudarno, bolj složno in z boljso delitvijo dela, kakor pa se dela danes. Zato je velika napaka, če se še nadalje odlašajo reforme, ki so nujno potrebne in ki bi mogle vsemu našemu življenju dati naenkrat mogočnega razmaha.

Mislimo tu predvsem na sporazum. Kako bi bilo hipoma vse drugače, če bi bil sklenjen sporazum in bi se nehali naši medsebojni boji ter bi se oprostila vsa velika narodna energija, ki se danes uporablja le za v resnici negativne namene. Na mah bi povsod oživela delavnost, na mah bi se spremenile razmere in od vseh strani bi prihajali novi in navdušeni delavci. Prav nič ne pretiravamo, če vidimo v sporazumu največjo možnost, da se naravnost skokoma dvigne vse naše gospodarsko življenje.

Ce že ni mogoče, da bi bil sporazum sklenjen takoj in v polnem obsegu, pa vendar ne razumemo, zakaj bi se odlašalo z vsemi drugimi takoj izvedljivimi reformami, dokler se sporazum ne sklene. V čem pa vendar more biti sporazum ovira, da reformiramo svojo javno upravo? Pred dnevi smo objavili pravila za pakiranje sadja. V teh pravilih je celo predpisano, koliko žebeljev mora biti za bitih v vsak zaboj. Na drugi strani pa zaman čakamo odredb, ki bi odprle našemu sadnemu izvozu dostop tudi na trge, ki so nam danes še zaprti. Naša uprava se izgublja v malenkostih, pozablja pa na glavne naloge. Naša uprava zna čudovito marljivo sestavljati najrazličnejše obrazce za izvoz tega ali onega predmeta, izvoza samega pa ne zna pospeševati.

Podobno je tudi v vseh drugih gospodarskih panogah. Kakšne težave mora premagati podjetnik, da ustanovi novo podjetje, ki bi dajalo nove eksistenčne možnosti ljudem. Takoj od vsega početka mora občutiti, kako se postavi javna uprava s svojimi predpisi proti njemu, kako kar preži, da ga vjame v past njenih neizbranih predpisov. Kje najdete primere, da bi javna uprava dejansko in brez posebnih uredb s taksami — pospeševala zasebno podjetnost.

Pred kratkim je objavil ljubljanski dnevnik zgovoren dokaz, kako se ubija dobrim davkoplačevalcem eksistenčna možnost. Ugladen ljubljanski trgovec, zaslužen tudi po svojem nacionalnem delu, je zaprosil za dovoljenje, da si nabavi deviz za 247.000 fr. frankov, ki jih potrebuje za nabavo koles iz Francije. Dolgo in dolgo

se je trudil trgovec, da dobi to dovoljenje in na vse zadnje ga je dobil, toda ne za 247.000, temveč za celih 4000 frankov. Namesto deviz pa mu je dala Narodna banka dober svet, da nabavlja kolesa raje iz klirinških držav. Ne glede na to, da dobavitelj ni mogoče kar tako na lepem menjati, je tudi nasvet Narodne banke vse prej ko dober ali umesten. Kajti če bi se vsi trgovci res ravnali po tem nasvetu in nabavljali vse predmete le iz ene države, bi bil ves naš

trg kmalu preplavljen. Prišli bi v popolno odvisnost le od ene države in zapravljali bi svoj denar na debelo.

Podobne težave preživljajo tudi naši industrialci, ki nikdar ne vedo, če bodo mogli nabaviti njim potrebnih surovin. Najlepše stvari pa je to, da se ta omejevanja za dodeljevanje deviz nikakor ne izvajajo za vse firme enako strogo, temveč delajo nekateri lepe kupčije celo s tem, da odstopa-

jo svoja devizna dovoljenja drugim!

V takšnih razmerah seveda ni mogoče misliti na zboljšanje konjunktura, temveč bo ta še bolj padla. Konjunktura se more zboljšati le v dobri upravi in zato je temeljita reforma uprave prvi pogoj, da premagamo padanje konjunktura in spravimo svoje gospodarstvo na pot napredka. Zato pa je tudi nepojmljivo in neopravičljivo, če se s to reformo še vedno odlašajo.

no priliko ji nudi velesojem, da dvigne propagando za sebe.

Samo iz tega razloga, da se v prihodnje ta lepa prilika ne zamudi, da se velesojem izkoristi, smo tudi napisali te vrstice in naša iskrena želja je, da bi se tudi samo tako sprejele — a potem tudi upoštevale.

Izdajanje cesij izvoznikom jaje v Nemčijo

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu je v tej zadevi izdal naslednje pojasnilo: Zavod je prevzel ves postopek pri izplačilu protivednosti iz izvoza jaje v Nemčijo. V sporazumu z izvozniki je dostavil vsem obrazec za cesije. Po tem obrazcu disponirajo s svojimi terjatvami, ki izvirajo iz izvoza svežih jaje v Nemčijo na podlagi cesij, ki so izdali na kateri koli naš denarni zavod. Izvozniki so se v polnem obsegu poslužili te prilike in naznačili banko, na katero nakazujejo iz obračuna jim pripadajočo protivednost. Ker pa dosedanji postopek ni bil docela zadosten, da zagotovi kredite, katere so dali denarni zavodi za izvoz jaje, daje zavod izvoznikom na razpolago še drug obrazec za disponiranje s protivednostjo, katerega dajo pristojnim oblastvom overiti. Zaradi tega se morejo izvozniki jaje obrniti na zavod, ki jim bo poslal obrazec, da ga izpolnijo in dajo overiti.

Stanje naših kliringov

Po izkazu Narodne banke so naše terjatve proti Nemčiji zopet znatno narasle, prav tako tudi proti Češko-Moravski. Stalno narasča tudi naš dolg Poljski. Gibanje kliringov v zadnjem tednu kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	8. VI.	31. V.
Bolgarska din	1,41	1,55
Nemčija RM	15,75	15,01
Turčija din	17,2	17,11
Češko-Moravska K	24,74	18,09
Španija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,84	1,84
Bolgarska din	0,96	0,76
Italija din	33,70	41,55
Madžarska din	2,80	5,61
Poljska din	17,00	15,34
Romunija din	5,18	9,49
Švica šv. fr.	1,73	1,78

Nezadovoljiva bilanca »Šipada«

V »Službenih novinah« je bila objavljena bilanca »Šipada«, ki izkazuje znižanje čistega dobička od 3 milijonov din v l. 1937 na 0,7 milijona din v l. 1938. Pripomniti pa je treba, da je bil Šipad leta 1936. popolnoma saniran in je država v ta namen plačala 19,6 milijona din. Glavnica družbe se je zvišala po zadnji bilanci od 20 na 65 milijonov din, bilančna vsota pa od 161 na 232 milijonov din. Dolgovi družbe so narasli že na 160 milijonov din. Še l. 1933. so znašali samo 56 milijonov din. Za obresti je plačala družba lani 4,3 milijona din, za davke 2,1, za amortizacijo 1 in za zavarovanje 1,2 milijona din. Kosmati dobiček se je dvignil od 12,5 na 16,7 milijona din.

Inerate za prekmursko številko sprejemamo do 15. junija opoldne!

Ameriški les prodira v Evropo

Evropsko lesno gospodarstvo se ureja na novo

V zadnji številki »Internationaler Holzmarkt« je na uvodnem mestu objavljen zanimiv članek o novi preureditvi evropskega lesnega trga. Iz članka posnemamo naslednje glavne misli:

Nedvomno je, da preživlja evropsko gozdno in lesno gospodarstvo v zadnjih letih temeljno preorientacijo, ki se je začela z izbruhom gospodarske krize v Evropi. Ustanovitev Velike Nemčije je nato tempo tega razvoja tako pospešila, da dobiva evropsko lesno gospodarstvo popolnoma nov značaj.

V tem novem razvoju je važna komponenta prodiranje ameriškega lesa na evropski trg. To je bilo tem bolj občutno, ker je evropski trg šele komaj doumel veliki prodor sovjetskega lesa na svetovne lesne trge. Poleg tega pa je Anglija opustila svobodno trgovino, uvedla lesne uvozne carine ter poleg tega s sklepi ottawske konference na široko odprla angleški trg kanadskemu lesu. Od takrat je večkrat povzročil kanadski les, kakor prej sovjetski, dumping na evropskem lesnem trgu. Tako so prišli evropski lesni proizvođači in njih cene v klešče med Rusijo in Kanado.

Kako zelo je ameriški les že prodril na evropski trg, kaže najbolj Anglija, največji evropski odjemalec za rezan iglasti les. Od skupno 951.926 m³ lesa v l. četrtletju 1939 je uvozila Anglija iz Amerike nič manj kot 487.715 m³ lesa ali 51,3% vsega uvoza. Pa tudi v drugih važnih uvoznih državah zavzema ameriški les vedno večjo vlogo, kakor kažejo naslednje številke.

Rezanega iglastega lesa so uvozile:

	v tisočih kub. metrov	vsem iz S. Amerike v %
Anglija	951,9	487,7 51,3
Belgija	84,4	19,3 22,9
Nizozemska	120,2	18,7 15,6
Francija	25,8	3,1 12,3
Italija	91,9	9,5 10,5
Nemčija	247,5	11,0 4,4

Anglija uvaža torej že več ko polovico svojega lesa iz Amerike (Kanade in Združenih držav Sev. Amerike), Belgija že eno četrtino in tudi druge države prav znatne količine. Nikakor pa ne smemo misliti, da je ta razvoj že zaključen, temveč se bo nasprotno uvoz iz Amerike še povečal.

Pa tudi ustvaritev italijanskega kolonialnega imperija je vplivala na lesni trg. V Etiopiji je dobila Italija velike gozdove, ki jih sicer sedaj še ne izkorišča v večji meri, ki jih pa bo vsako leto bolj izkoriščala. Tudi s priključitvijo Albanije si je Italija pomagala.

Poleg tega pa je uvedba stroge avtarkije znižala italijanski lesni uvoz.

Pa tudi z nastankom Velike Nemčije je gozdno in lesno gospodarstvo srednje-evropskega ozemlja doživelo čisto novo lice. Na eni strani je bilo priključeno Nemčiji na lesu bogato ozemlje, na drugi strani pa odpira nastanek velikega enotnega gospodarskega ozemlja čisto nove perspektive, ki jih danes še ni mogoče v celoti pregledati. Ker je nemško lesno gospodarstvo enotno in strogo organizirano, morejo biti posledice za lesne izvozne države tem težje. Treba upoštevati, da se je gozdna površina v Nemčiji s priključitvijo Avstrije, Češko-Moravske, Sudeškega ozemlja in Memelskega ozemlja povečala za 5,4 milijona ha. Skupna gozdna površina Nemčije je narasla na 18,4 milijona hektarjev, letni donos teh gozdov pa znaša 69,7 milijona metrskih stotov. Še vedno pa ta količina ne zadostuje za kritje vse nemške

Zamujena prilika

Po svoji legi, kot središče pokrajine, ki je za tujski promet kar ustvarjena, bi morala biti tudi Ljubljana nekako tako močno turistično mesto, kakor sta na primer Salzburg ali Innsbruck. Poleg zemljepisne lege pa ima Ljubljana še drugo prednost, da je kulturno središče naroda, da more tudi kot tako v prav znatni meri privabiti tujece. Kot središče kulture enega naroda more tudi Ljubljana v resnici tujcem mnogo nuditi. Saj ima Ljubljana velike knjižnice, velike zbirke, društva in organizacije, ki morejo mnogo nuditi tujcem. Žal pa je resnica, da so vse te prednosti Ljubljane v mnogem oziru le teoretične vrednosti, ker je univerzitetna knjižnica prenatrpana, prav tako pa tudi muzej, da sta prav za prav za tujece skoraj nedostopna. Toda ne glede na to, je vendarle res, da more Ljubljana nuditi nekaj in da bi mogla postati močno tujsko-prometno mesto.

Izredna prilika, da to postane, se nudi za časa ljubljanskih velesojmov. Takrat so dovoljene najrazličnejše vozne ugodnosti, dovoljene so znižane pristojbine za vizume, dovoljene so druge ugodnosti, poleg tega pa tudi velesojem vedno mnogo nudi. Ni zato čudno, če pride ob velesojmih v Ljubljano zelo mnogo ljudi. Tako je tudi letos prišlo na velesojem zelo mnogo ljudi, in sicer ne le iz Slovenije, temveč tudi iz drugih

krajev Jugoslavije in tudi iz tujine.

Nikakor pa ni mogoče reči, da bi se Ljubljana potrudila, da bi tem tujcem nudila res nekaj posebnega ali nekaj res lepih prireditev. Nasprotno bi morali celo konstatirati, da je bila Ljubljana za časa velesojma bolj mrtva ko po navadi. Tako n. pr. niso naša kino-gledališča pripravila za velesojem posebno privlačnih programov. Enako bi moglo tudi naše gledališče bolj učinkovito opozoriti na sebe. Prav umestno bi tudi bilo, če bi bil v velesojmskih dneh velik simfonični koncert. Tudi radijska postaja bi brez greha lahko malo spremenila svoj že stereotipni program, da ne bi bil tako pretirano »domač«. Včasih so tudi narodne in kulturne organizacije porabljale velesojmske dneve za prirejanje svojih kongresov. Skratka vse polno je bilo možnosti, da pokaže Ljubljana razgibano življenje, da opozori tujece, da je v resnici kulturno središče malega, a v vsakem pogledu živahno delujočega naroda.

Ta lepa prilika pa se je letos zamudila ali vsaj ne izkoristila v tej meri, kakor bi se mogla. Zato tudi velesojem ni mogel Ljubljani prinesiti tega, kar bi ji dal, če bi tudi Ljubljana sama več storila za sebe. Upajmo, da se v bodoče napaka ne bo več ponovila in da se bo Ljubljana zavedala, kako izred-

Stara povest, a še vedno veljavna

Sibeniška »Tribuna« piše:

»Ko je bila Bosna še pod Turki, je veljal pregovor: Kdo te toži? — Kadija! — Kdo te sodi? — Kadija! Neki kadija je nekoč slišal, kako se dva Bosanca prepirata zaradi neke livade. Kar prestati nista mogla s svojim preprirom. Kadija se je že naveličal tega prepira ter je poslal k njima svojega slugo s pozivom, da prideta k njemu.

Oba Bosanca prideta pred kadijo in starejši začne kot prvi razlagati svojo zadevo. Govori ognjevito, kadija ga pa poslušala. Ko je končal, mu reče kadija: »Tako je, prav imaš!« Nato je začel drugi Bosanec. Govoril je prav tako ognjevito in ko je končal, reče tudi njemu kadija, da ima prav.

Pisar, ki je čakal na povelje kadije, da napiše sodbo, reče tedaj kadiju: Ne vem, kaj naj zapišem, ker dejal si, da imata oba prav!

Kadija odvrne: »Tudi ti imaš prav!«

Vsi trije so nato odšli in vsi trije so bili zadovoljni, ker je dal kadija vsem trem prav. Sedaj so se prepirali še bolj ljuto. Čez nekaj časa sem vprašal svojega znanca, čigava je sedaj ta livada. Odgovoril mi je, da si jo je prilastil neki tujec »kuferas«.

K vsemu temu dostavlja list: Bosanci niso razumeli besed kadije, temveč so jih razumeli šele potem, ko so dunajski in budimpeštanski kuferasi preplavili Bosno. Tedaj pa je bilo že prekasno, ker je med tem tujec že pobasal livado.

Stara je ta povest, a zdi se, da je še danes za nas nova, ker se tudi danes še prepiramo med seboj za livade in narodna bogastva, ki so med tem že postala last tujcev.

Kmetijski dohodki primorske banovine

Plodne zemlje je v primorski banovini okoli 450.000 ha, kar pomeni, da pride na vsakega prebivalca okoli pol hektarja, na eno gospodarstvo pa okoli 2'80 ha. Vseh gospodarstev je v primorski banovini namreč 160.000 z 945.000 prebivalci. Ker je v teh krajih dostikrat suša, v nekaterih pa tudi povodenj, je plodne zemlje za prehrano prebivalstva premalo. Od vse plodne zemlje se obdeluje okoli 350.000 ha kot njive, vrt ali livada, vinogradov je okoli 36.000 ha, ostalo pa so oljčni gaji in sadni vrtovi. Oljčnih dreves je okoli 3 milijone. Povprečni letni dohodek (v letih 1931. do 1935.) je bil: od žitaric okoli 170 milijonov din, od tobaka okoli 50 milijonov, bolhača 4 milijone, povrtnine in cvetja 67 milijonov, vinogradov okoli 136 milijonov, oljčnega olja 28 in drugega sadja okoli 20 milijonov dinarjev. Živinoreja je dala nekaj nad 300 milijonov din. Vrednost vsega kmetijskega dohodka je znašala torej okoli 780 milijonov din. Ker je kmetijskega prebivalstva okoli 775.000, pride na vsakega dohodek 918 din ali 2'50 din na dan. Za življenje je to vsekakor premalo.

Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru

se prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 100 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti.

Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmetijski sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Mesečna vzdrževalnina se določa po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25 do največ 300 din.

Prošnje za sprejem (banovinski kolek 10 din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. odpustnico odnosno

zadnje šolsko spričevalo; 4. spričevalo o нравnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5. obvezno izjavo staršev odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja; 3. obvezno izjavo staršev ali varuha, ki računajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varo-

vanec ostal pozneje na domačem posestvu, v nasprotnem primeru pa povrnejo zavodu iz javnih sredstev prejete zneske podpore. Izjavi pod 5. in 6. je kolkovati z banovinskim kolkom za 4 din. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko štipendijo ali štipendijo

sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev odnosno varuha. Taki prosilci naj zaprosijo istočasno za primerno štipendijo pri svojem sreskem kmetijskem odboru.

Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Delo Jugoslov.-britanske zbornice

Iz referata dr. Andreja na seji zborn. v Ljubljani

Naši gospodarski krogi so že davno želeli, da bi se zboljšali naši trgovinski stiki z Vel. Britanijo. Predvsem so to želeli, ker predstavlja Vel. Britanija s svojimi kolonijami in dominionimi velikanski trg, dalje pa tudi zato, ker poravnava vse svoje obveznosti s svobodnimi devizami. Zato je tudi razumljivo, da je poziv za ustanovitev Jugoslovansko-britanske trgovinske zbornice našel med našimi gospodarskimi krogi zelo dober odmev. Še bolj razveseljivo pa je, da novoustanovljena jugoslov.-britanska zbornica tudi dobro dela, kar je bilo posebno jasno razvidno iz referata, ki ga je podal dr. Branko Andrej na plenarni seji zbornice v Ljubljani.

V svojem referatu je navedel, da obstoji zbornica 9 mesecev in da je že v tem kratkem času dosegla znatne uspehe, kar se vidi v povečanem zanimanju angleških gospodarstvenikov za naše proizvode. Zbornica ima sedaj okoli 300 članov, od katerih je okoli 80 iz Anglije. Urad zbornice je prejel letos okoli 300 dopisov, vsak dan prihajajo v zbornico stranke, bodisi da prosijo za razne informacije, bodisi da prihajajo zaradi poslov, ki jih opravlja zbornica. V zadnjem času pa prihajajo v zbornico tudi vsi Angleži, ki potujejo skozi Zagreb. Dopisi, ki jih prejema zbornica, se tičejo predvsem uvoza in izvoza.

Britanski uvozniki se posebno živo zanimajo za uvoz konoplje, koruze, lanu, zdravilnih rastlin, kož, krzna, taninskih ekstraktov, jeje in perutnine, dočim se naši domači izvozniki zanimajo predvsem za izvoz kožnih izdelkov, papirja, mehkega lesa in lesenih polizdelkov, raznih kovin, krme, vina, konserv in submesnatega blaga. Od novih predmetov se v Angliji zanimajo za naše narodne vezenine, keramiko, steklo in emajlirano posodo.

Zanimanje za uvoz blaga iz Anglije velja zlasti vsem vrstam strojev, orodja, kemikalij in surovin, tekstilnih in kolonialnih proizvodov. Z britanske strani se je ponudil uvoz kemikalij in ribjega olja.

Posebno pozornost je posvečala zbornica razvoju turizma. V ta namen je poslala zbornica v Vel. Britanijo mnogo propagandnega materiala ter tudi na druge načine opozarjala angleško javnost na naše kraje.

Da bi bilo delo zbornice čim bolj uspešno, se je izvolil poseben delovni odbor, ki naj čim bolj pospešuje trgovinske stike z britanskim imperijem. Poslovni odbor je dosedaj razpravljal o možnostih povečanja trgovinskih odnošajev z Južno Afriko in Indijo. V zvezi s tem se je govorilo tudi o potrebi vzpostavitve rednih pomorskih zvez s tema deželama. Naglasila se je nadalje potreba, da se uvede nov način pri izdajanju konzularnih potrdil o izvoru blaga. Nadalje se je razpravljalo tudi o položaju na našem deviznem trgu ter o devizni politiki Narodne banke ter se je v zvezi s tem proučevalo tudi vprašanje kompenzacijskih poslov. Glede zastopstva angleških firm na našem trgu se je sklenil poseben postopek z namenom, da se iz vrst naših zastopnikov izvolijo najboljši,

ki bodo mogli v vsakem pogledu zadovoljiti angl. trgovske tvrdke.

Ker se bodo v kratkem začela trgovinska pogajanja z Vel. Britanijo, je storila zbornica potrebne korake, da bo mogla pri teh pogajanjih kar najbolj uspešno pomagati.

Zbornica je po časopisih pozvala vse gospodarske ljudi, ki so v poslovnih stikih z Vel. Britanijo, da jo obveste o svojih stikih in o svojih izkušnjah. V posebnih okrožnicah pa je pozvala bolj znane zastopnike angleških tvrdk, da ji pošljejo svoje podatke o trgovini z našo državo. Na te pozive je prešla zbornica mnogo odgovorov, ki predstavljajo zelo dragocen material.

Zbornica je nadalje poslala na vse svoje člane okrožnico, da ji sporoče vse težave in vse nedostatke, ki jih morajo premagovati v trgovini z Anglijo. Podobno okrožnico je razposlala svojim članom tudi Angleško-jugoslovanska sekcija pri londonski trgovinski zbornici. Nobenega dvoma ni, da bo tudi ta material dal zelo dobre podatke za bližnja trgovinska pogajanja z Vel. Britanijo.

Nemški trgovinski odnošaji

Nemški tisk prinaša nekaj vesti, ki potrjujejo, da je Nemčija za vzdrževanje svoje zunanje trgovine vedno bolj odvisna od prijateljskih narodov. Ena taka vest je, da je bila kvota trgovine med Nemčijo in Poljsko za tretje četrtletje 1939. leta znižana za 55% prvotne kvote. Z druge strani je bilo podpisanih nekaj novih trgovinskih pogodb od nemške in italijanske trgovinske misije, ki zasedata v Berlinu.

Slab uspeh pogajanj s Poljsko spravlja Nemčijo v resne nepravilke. Iz Poljske uvaža velik del svojega lesa, plutovino in nekatere rudnine. Kljub ogorčeni politični časopisni borbi proti Poljski so nemški oficialni krogi precej razočarani nad slabim uspehom pogajanj. Prav zato še tembolj iščejo poti, kako bi se odškodovali z

Da se poveča izvoz v Anglijo, namerava zbornica sklicati v septembru v Londonu konferenco lesnih trgovcev. Na tej konferenci bi se razpravljalo o izvozu našega lesa ter o uvedbi direktnih paroplovnih zvez med Anglijo in Jugoslavijo, kar je zopet v zvezi z našim uvozom angleškega premoga.

Zbornica nadalje proučuje misel ustanovitve posebne angleško-jugoslovanske izvozne in uvozne družbe. Zbornica bo nadalje podvzela akcijo za večje plasiranje naših narodnih vezenin na angleškem trgu. Sedaj se proučujejo vse možnosti za povečanje tega izvoza.

Zbornica pa je naravno pripravljena izvesti vsak predlog svojih članov, pa tudi vseh drugih, ki se zanimajo za trgovino z Vel. Britanijo, če ji bo to le količkaj mogoče.

Iz teh kratkih podatkov se jasno vidi, da je Jugoslov.-angleška trgovinska zbornica krepko zagrabilna za delo in da smemo zato tudi upati, da bo dosegla svoj cilj in pripomogla k povečanju naših trgovinskih stikov z Anglijo.

ugodnimi odnosi z drugimi deželami, posebno z Italijo; pričakovali so pa tudi veliko od obiska kneza namestnika Pavla.

Pogajanja z Italijo bodo povečala izmenjavo blaga med obema državama, pa tudi Češka in Moravska bosta pritegnjeni v ožje stike z Italijo.

Da nemška zunanja politika ne vpliva preveč ugodno na njeno zunanjo trgovino, je razvidno iz trgovinskih podatkov za april. Uvoz se je zmanjšal za približno 100 mil. mark, kljub posebnim vladnim ukrepom za povečanje zunanje trgovine. Tudi zaseganje češkega zlata bo moglo le začasno olajšati valutne težave. Politična in gospodarska ekspanzija se za deželo, ki je tako zelo odvisna od svetovnega trga kakor Nemčija, spravila le težko v sklad.

Politične vesti

Gen. konzul Stanoje Simić v Bratislavi je izjavil, da je z njegovim imenovanjem jugoslovanska vlada de facto priznala neodvisno Slovaško, da pa jo bo v kratkem priznala tudi de iure.

Bolgarski kralj Boris bo v avgustu obiskal London, kar smatrajo v Londonu za dokaz, da hoče Bolgarska živeti v dobrih odnošajih z zapadnimi velesilama.

Romunski zunanji minister Gafencu je po svojih razgovorih v Ankarji izjavil, da zaupa v vlogo Balkanske zveze, ki skuša ohraniti mir v Evropi. Balkanska zveza ni naperjena proti nikomur in je odprta vsakomur. Na vprašanje, če so na vidiku kakšne spremembe v balkanski zvezi, je minister odgovoril, da je ta zveza danes močnejša kakor je bila kdaj koli in to je edina sprememba.

Predsednik Roosevelt je dejal o obisku angleškega kralja, da ni bil ta obisk samo izraz vljudnosti, temveč tudi dobre volje in iskrenosti, ki vladata med obema narodoma. Prijateljstvo med dvema narodoma je možno le takrat, kadar

presoja mednarodni položaj po delih in izjavah onih, ki vodijo posamezne države. Za obrambo reda in pravičnosti je Anglija pripravljena odgovoriti na vsako nasilje s silo vsega svojega imperija in s silo vseh zaveznikov. Glede Gdanskega je nedvomno izjavil lord Halifax, da pomeni vsak napad na Gdansk splošno vojno. Mirovna fronta, ki jo dela Anglija, ni naperjena proti nikomur, bo pa takoj začela funkcionirati, kakor hitro bi se kje pojavil poskus nasilne spremembe državnih mej in ogrožanja neodvisnosti in samostojnosti drugih držav.

Bivši zunanji minister Eden je imel govor, v katerem se je odločno izjavil za sprejem vseh ruskih pogojev.

Sir William Strang se je z letalom odpeljal v Moskvo, med potjo pa se je ustavljal v Varšavi, kjer je ostal čez noč. Strang ima s seboj široka pooblastila, da je računati s skorajšnjo sklenitvijo zveze med Anglijo, Rusijo in Francijo.

Angleška vlada je pristala na to, da more Rusija enako kakor Poljska sama določiti, kdaj se čuti ogroženo in ji bo v tem primeru Anglija takoj priskočila na pomoč. S tem je odpravljen zadnji zadržek za sklenitev nove zveze.

Francoski listi objavljajo besedilo nove francosko-angleško-ruske pogodbe, kakor jo bo predlagal Strang v Moskvi. Nova pogodba določa: 1. Sovjetska Rusija bo takoj priskočila na pomoč Franciji in Angliji, če bi bili ti napadeni. Skupno s Francijo in Anglijo pa bo tudi pomagala Belgiji, Poljski, Grčiji, Turčiji in Romuniji. 2. Enako se zavežeta Francija in Anglija, da takoj priskočita v primeru napada na pomoč Sovjetski Rusiji. 3. Vse tri velesile se zavežejo, da se bodo posvetovale zaradi skupnega nastopa, če bi bila katera druga država v Evropi napadena. 4. Vse tri velesile se zavežejo, da ne bodo sklenile separatnega miru niti začela ločena pogajanja za mir za primer, da bi se zapletle v vojno.

Sovjetska vlada je poslala vsem trem baltičkim državam noto, v katerih jih opozarja, da sovjetska vlada ne bo niti za hip dovolila, da bi dopustile baltičske države kateri koli drugi državi, da se jih posredno ali neposredno poslužijo svoje politične namene. Baltičske države ne smejo dati nobeni drugi državi nikakih političnih, gospodarskih ali vojaških ugodnosti.

Madžarski zunanji minister grof Czaky je izjavil, da bo Madžarska z močnejšimi sredstvi znova sprožila vprašanje madžarskih manjšin v Romuniji, ker je romunska vlada ponovno odgovorila negativno na madžarsko noto. Sodijo, da je odločni nastop grofa Czakyja posledica prišepetavanja neke tuje velesile.

Grof Ciano običe še ta mesec Spanijo. V zvezi s tem obiskom se govori, da bo sklenjena vojaška zveza med Italijo, Nemčijo in Španijo. Ta zveza da bo sklenjena še prej ko francosko-britansko-ruska zveza. Sile osi Rim-Berlin da bi tako zopet enkrat prehiteli zapadni velesili. Na drugi strani pa se poroča, da Španija ne bo sklenila vojaške zveze z Italijo in Nemčijo.

Novi madžarski parlament se je sestel ter je že prva njegova seja dokazala, da je Madžarska pred težkimi notranjimi boji. Na sejo parlamenta so se namreč novo izvoljeni poslanci radikalne desničarske skupine pripeljali skupno v avtomobilih in v uniformah. Velika množica ljudstva je demonstrativno pozdravljala teh 50 poslancev stranke »sulčastih križev«. Vendar pa je mogla policija demonstrante razkropiti.

Iz Nemčije se uradno demantirajo vse vesti, da namerava nemška vlada odpraviti češko-moravski protektorat ter ga popolnoma priključiti Nemčiji. Prav tako se demantirajo vesti, da hoče Nemčija priključiti Slovaško k Nemčiji. Končno pravi demanti, da tudi ni res, da bi Nemci v Gdansk uizvali incidente, da bi s tem prikrili svoje namere proti Češko-Moravski in Slovaški.

Poljska vlada je odgovorila na noto gdanskega senata zelo ostro in v svojem odgovoru naglasila, da pada odgovornost za vse morebitne incidente edino na gdanski senat. Hkrati je odbila zahtevo senata, da bi se število poljskih carinskih uradnikov v Gdanku znižalo.

Na Daljnem vzhodu se je napesto med Anglijo in Japonsko zelo povečala, ker je Japonska sklenila, da bo blokirala angleško koncesijo v Tienčinu.

Kitajci poročajo, da je bila japonska ofenziva v provincio Šensi po sedemdnevnih bojih odbita.

Kongres baltičkih držav je sklenil, da bodo baltičske države varovale najstrožjo nevtralnost. Protivsakemu napadalcu se bodo branile vse baltičske države z orožjem.

Nemci so zasedli poljski dom v Ratiboru, ki ga bodo spremenili v dom Hitlerjeve mladine.

Denarstvo

Bodoča devizna politika Narodne banke

V soboto dopoldne je bila na zagrebški borzi konferenca zastopnikov zagrebških denarnih zavodov s podguvernerjem Narodne banke dr. Belinom o devizni politiki Narodne banke. Dr. Belin je dal mnoga pojasnila o bodoči devizni politiki Narodne banke, zlasti glede pospeševanja izvoza v neklirinske države. Nadalje je dr. Belin izjavil, da bodo razveljavljene vse omejitve v prometu z nemškimi klirinškimi čeki, zlasti pri obračunavanju čekov pri Narodni banki. Poleg tega so se razpravljala še druga tehnična vprašanja glede deviznega poslovanja. Kakor poročajo »Novosti« so dobili zastopniki denarnih zavodov vtis, da bo Narodna banka v bodoče bolj upoštevala potrebe zagrebškega denarnega trga.

Kupoprodaja nemških klirinških mark

Narodna banka sporoča: Obveščajo se vsi pooblaščen zavodi, da se razveljavlja okrožnica dev. št. 80 z dne 15. maja t. l., ki je predvidevala poseben postopek pri nakupu in prodaji nemških klirinških mark v privatnem kliringu na domačih borzah. Potemtakem se morajo izvrševati vsa redna plačila za Nemčijo, prav tako pa tudi vse realizacije klirinških mark od izvoza blaga iz naše države, na način, ki je veljal pred izdajo navedene okrožnice, ki se s tem razveljavlja.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. junija navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Zlata podlaga se je skupno zvišala za 1,8 na 1.919,04.

Devize izven podlage so narasle za 62,06 na 586,6.

Vsota kovancev se je znižala za 4,8 na 292,3.

Posojila so se skupno zmanjšala za 5,66 na 1.829,5, in sicer so padla menična posojila za 6,02 na 1.738,8, lombardna pa so se zvišala za 0,36 na 90,75.

Razna aktiva so narasla za 10,8 na 2.116,5.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 88,8 na 7.208,8.

Obveze na pokaz pa so se zvišale za 146,6 na 1.770,3.

Razna pasiva so se dvignila za 5,9 na 236,4.

Skupno kritje se je znižalo od 27,62% na 27,46%, samo zlato pa od 27,47 na 27,30%.

Obrestna mera banke je ostala še nadalje neizpremenjena.

Tečaj nemške klirinške marke bo od 20. junija dalje znašal — kakor poročajo »Jugosl. kurir« 14,30 din in da bo ostal na tej višini precej časa, ker se na trgu ne občuti pomanjkanja klirinških mark.

Zlato rezerv Zdrženih držav Amerike so narasle že na 16 milijard dolarjev in so se v zadnjih treh mesecih zvišale za celo milijardo dolarjev. 60% vsega zlata na svetu je v Zdrženih državah Sev. Amerike. Iz Evrope je v Ameriki za 7 milijard dolarjev zlata.

Število varčevalcev je v Sovjetski Rusiji v prvih 4 mesecih 1938. naraslo za 400.000 na 16 milijonov. Vse hranilne vloge so narasle na 6,5 milijarde rubljev. Povprečna višina hranilne vloge se je dvignila od 40 rubljev v začetku druge petletke na 388 rubljev letos. Število hranilnic se je dvignilo za 7000 na 26.362.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Bilanca letošnjega velesejma

611 razstavljalcev, 115.000 obiskovalcev, dobre kupčije

Ljubljanski velesejem je glavna gospodarska prireditel Slovenije, ki podaja vsako leto jasen prerez o stanju in razvoju slovenskega, pa tudi jugoslovanskega gospodarstva. Tako je tudi ta velesejem v polni meri zadostil tej nalogi. Ljubljanski velesejem se vedno bolj razvija v znamenju osamosvojitve našega gospodarstva od tujih izdelkov. Letos je cela vrsta domačih podjetij razstavila vse polno izdelkov, ki so se doslej morali uvažati iz tujine, ki pa se sedaj izdelujejo doma. Inozemstvo pa je razstavilo predvsem izdelke industriji, ki jih pri nas nimamo ali v nezadostni meri, da še ne krijejo našega konsuma. Tudi tu je velesejem pokazal celo vrsto novosti in tako opozoril številne interesente na marsikaj, kar bi jim sicer še dolgo ostalo neznano.

Razstavilo je tokrat 611 tvrdk, med njimi 119 inozemskih: Amerika 16, Belgija 1, Bolgarija 2, Francija 4, Italija 13, Madžarska 2, Nemčija 62, Češko-moravski protektorat 14, Nizozemska 4 in Švedska 1.

Obisk izkazuje 115.000 obiskovalcev. Od tega odpade na interese-kupce 20%. Ti so prihajali iz vseh krajev naše države, posebno številni pa iz Beograda, Karlova, Novega Sada, Pančeva, Sarajeva, Siska, Skoplja, Niša, Susaka, Valjeva, Uzič, Zagreba, Zemuna in Zenice. Po tem se vidi, da opravlja Ljubljanski velesejem važno službo v izmenjavi dobrin med posameznimi banovinami ter med našo in drugimi državami.

Inozemski posetniki so prišli v močnem številu iz Italije in Nemčije, dalje iz Bolgarije, Turčije, Švice, Švedske, Madžarske, Poljske, Francije, Češko-moravskega protektorata. Na ta način seznanja Ljubljanski velesejem z našim gospodarstvom inozemstvo, kajti tuji, ki so obiskali velesejem, širijo glas o vsem, kar so videli, dalje in temu je pripisovati, da beleži Ljubljanski velesejem vsako leto večje število inozemskih posetnikov. Tudi v tem oziru je velesejem za našo banovino in državo važen činitelj.

Razstavljeno blago je bilo porazdeljeno na naslednje skupine: Strojna in kovinska industrija, fina mehanika, fotografija. Radio in elektrotehnika, razsvetljava, kurjava. Avtomobili, motorna kolesa, bicikli, vozovi, šport. Poljedelski stroji in orodje. Lesna industrija: pohištvo, pletarstvo, ščetkarstvo, igrače. Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, vezivo, čipkarstvo, cerkvene potrebščine. Usnje in konfekcija, krznarstvo. Papir, pisarniške potrebščine. Kemična in živilska industrija. Stavbena industrija. Glasbila. Steklo, porcelan, keramika, bižuterija.

Zaključki so bili v teh strokah: Pohištvo in stanovanjska oprema. Peči. Stroji za obdelovanje lesa. Poljedelski stroji. Stroji za gradnjo cest. Sodi. Kozmetika. Glasbila. Elektrotehnika. Avtomobili. Motorna kolesa. Kolesa. Radio. Igrače. Kovinska industrija. Pletilni in šivalni stroji. Pralni stroji. Umetni kovaški izdelki. Posoda. Hladilniki. Stroji za izdelovanje sladoleda. Gumijasti izdelki. Pletenine. Cipke. Umetni kamen. Keramika. Živilska industrija. Množinski predmeti. Usnjena galanterija. Pekovski in mesarski stroji. Vozovi. Mlini. Brušeno steklo in ogledala. Tekstil. Papirna, kemična, usnjarska in deloma tekstilna ter kovinska industrija so razstavile samo reprezentativno.

Pohištvo s preprogami, tapetniškimi izdelki in drugo stanovanjsko opremo je tvorilo posebno razstavo. Prevladovalo je gladko

pohištvo moderne linije, praktično in udobno. Cene so bile srednjemu sloju zmogljive.

Razstava avtomobilске industrije je bila letos izredno bogata in je zavzemala nad 1800 m². Razstava je nudila tudi celotno sliko nemške industrije avtomobilov in vseh drugih motornih vozil. Razen nemških so bila razstavljena tudi ameriška, angleška, francoska in italijanska motorna vozila. Zanimanje in poslovni uspeh te razstave govori, da ima avtomobilizem v Jugoslaviji veliko bodočnost.

Na pobudo Splošnega ženskega društva in Zveze gospodinj v Ljubljani je bila prirejena razstava »Pregled slovanskih narodnih ženskih izdelkov«. Razstava je odprla obiskovalcu čudovito lep razgled po bogastvu ženskega ročnega dela pri Slovencih in slovanskih narodih vobče. Razstava ni bila zanimiva le za žene in žensko mladino, temveč tudi za može, obrtnike, arhitekta in umetnike, ker jim je nudila mnogo pobud

ter idej pri njihovem ustvarjanju.

Tujskoprometni zvezi Ljubljana in Maribor sta s svojo odlično urejeno razstavo propagirali lepoto in urejenost Slovenije ter vabili tujece k obisku.

Razstava Tujskoprometnega in olepševalnega društva je bila prirejena v pristni dolenski kmečki hiši in je podala vso pokrajino od strških do trškogorskih goric s središčem Novim mestom tja do Gorjancev z dolino gradov.

Kakor druga leta tako je blagovolil tudi letos prevzeti pokroviteljstvo velesejma Nj. Vel. kralj Peter II.

Med drugimi odličnimi posetniki tega velesejma sta bila tudi ministrski predsednik Dragiša Cvetković in trgovinski minister Jevrem Tomić, ki je kot častni predsednik velesejem tudi otvoril.

Letošnji jesenski velesejem bo od 2. do 11. septembra in bo posvečen predvsem našemu kmetijstvu.

Svetovno stanje brezposelnosti

Podatki o brezposelnosti po svetu za lansko leto dokazujejo, da je ta problem že v precejšni meri premagan, oziroma da je vsaj manj pereč ko v l. 1932. in 1933. Takrat se je računalo število vseh registriranih brezposelnih sveta na 26 milijonov. Izredno hitro pa se je po uradnih podatkih znižalo število brezposelnih v Nemčiji, ki ji delavcev že primanjkuje. V navedenih dveh letih največje brezposelnosti je bilo registriranih samo v tej državi 5,57 in 4,8 milijona, kar je bilo prav tako čudno, kakor sedanja kriza delovnih moči zaradi izredno velike negospodarske produkcije. Nerazumljivo je s tega vidika, da v Italiji pod podobnim režimom še vedno ni konec brezposelnosti. Pa tudi v ostalih državah je razvoj zaposlitve zelo neenoten. Nizozemska ima še vedno visoko število brezposelnih, nekako 1/3 višine iz l. 1936., Švica samo 1/10. Po številu prebivalcev pa je v Švici celo dva in polkrat manj brezposelnosti in položaj se še zboljšuje. (Gospodarska struktura obeh naštetih držav pa je zelo podobna.)

Več ko polovico vseh brezposelnih na svetu imajo zdaj Združene države Sev. Amerike. National Industrial Conference Board jih ceni za marec 1939. na 10,4 milijona, natanko isto število ko lani ob istem času. Srednje število se jemlje po letu 1937. s 7 milijoni, višek pa iz l. 1932. in 1933. s 13,7 milijona brezposelnih. Treba pa je vedeti, da ta statistika za USA ni zanesljiva, ker registracija brezposelnih ni obvezna in ker sploh nimajo vse države enotnega delavskega zavarovanja. Različne podatke imajo tudi organizacije delodajalcev. Zaposlitev delavstva je zelo nestalna. Še predlanskim so bili v Ameriki zelo optimistični o padanju nezaposlenosti in so mnogi že prerokovali, da se kmalu zaposli še ostalih 7 do 8 milijonov oseb, če se gospodarska delavnost poveča vsaj za 10% in če se razmahne stavbeno gibanje. Druga polovica l. 1937. pa je te račune prekrizala z novo reakcijo in podobna reakcija grozi tudi letos. Od l. 1937. je tako naraslo število brezposelnih v Ameriki od 6 znova na 11,4 milijona lani v maju in padlo jeseni na 9,1 do 9,2, letos pa spet presegló 10 milijonov.

Na drugem mestu je glede brezposelnosti Anglija (odkar se je

Nemčija umaknila med zadnje). V Angliji se pa vendarle giblje od l. 1937. konjunktorna vijuga vztrajno navzgor, očitno zaradi močne oboroževalne delavnosti, ki s svojimi orjaškimi tipalkami sega iz težke industrije daleč v vse veje gospodarstva. Ob koncu aprila je bilo na Angleškem prijaviženih 1,343.000 stalno brezposelnih, na približno 300.000 pa cenijo množico praznujočih in delno zaposlenih, kar daje 1,64 milijona ljudi ali 11,4% vseh zavarovancev proti brezposelnosti. Približno 10% pa je v Angliji že navadno brezposelnih in se je treba temu prilagoditi tudi za bodoče, kolikor ne bodo vojne priprave sploh znatno povečale število zaposlenih v vseh državah, kar mora končno tudi nekoliko zvišati življenjsko raven ljudi. Do konca maja je padlo letos število brezposelnih v Angliji za 540.000 oseb.

Izdajanje potrnil za izvoz živine

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine sporoča: Ker se zelo pogosto dogaja, da izvozniki ne nalože živine pravočasno ter zato ne pride v pravem času na tuje trge, bo Zavod od 12. junija dalje izdajal potrdila z rokom, ki bo za en dan krajši kakor pa je rok, do katerega bi morala priti živina na trg. Potrdila za izvoz v Češko-Moravsko se bodo izdajala z rokom veljavnosti do četrtega onega tedna, ko bi morala priti živina na dotični trg.

Gospodarski napredek Turčije

Po podatkih turškega lista »Ankara« je znašala v Turčiji proizvodnja bombaža lani 66.500 ton. Domače predilnice so predelale že 22.300 ton, za 200% več ko pred tremi leti. Velik del turškega bombaža se izvaža v tujino, zlasti v Nemčijo.

Povečala pa se je tudi proizvodnja deželnih pridelkov; ker se je tudi dvignila njih cena, pričakujejo nadaljnje zboljšanje turškega gospodarstva.

V začetku avgusta pride v Turčijo večje število angleških trgovcev ter bo nato trgovina Turčije z Anglijo znatno napredovala. Turčija je že naročila v Angliji 58 velikih lokomotiv v vrednosti 1 milijona funtov.

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno **Rogaško mineralno vodo!** Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

Zunanja trgovina

V septembru se začne trgovinska pogajanja s Francijo, da se sedanja trgovinska pogodba razširi.

Naši izvozniki premalo izkoriščajo ugodnosti posebnih deviznih tečajev za izvoz naslednjih predmetov v USA: fižola, mesnih predelav, kozjih in jarcjih kož, krzna in vseh krznih predelav.

Svetovna trgovina se je po nemških podatkih znižala lani v primeri z l. 1937. po obsegu za 8,2%, po vrednosti pa celo za 12,6%.

V Italiji se zopet sme prodajati čista rž, ker so zaloge za 3,4 milijona stotov večje ko lani in ker se pričakuje zelo bogata žetev. Tudi iz Libije je začela dobivati Italija rž. Baje se more sedaj Italija glede rži popolnoma osamosvojiti od tujega uvoza.

Italijanski izvoz pohištva je znašal lani 3,7 milijona lir proti 26,3 milijona v l. 1937.

Italija je izvozila živega srebra v prvih 4 mesecih t. l. 3960 stotov v vrednosti 14.586.000 lir proti 6.721 stotom v vrednosti 23,07 milijona lir v l. 1938. in proti 7.248 stotom v vrednosti 26,8 milijona lir v l. 1937.

Zaradi slabega uspeha sladkorne kampanje v Italiji je nastala potreba, da Italija uvozi sladkor iz tujine. Da se ne bi sladkor podražil, je italijanska vlada znižala carino na sladkor.

Proizvodnja bencina v italijanskih tvornicah je znašala v prvih štirih letošnjih mesecih 157.299 ton, t. j. za 34% več kakor v isti periodi lani.

Angleški premog izpodriva v Italiji nemški premog. Pred 4 leti je imela Italija načrt, da zviša svojo premogovno proizvodnjo na 4 milijone ton. Ta načrt pa se ni posrečil in danes proizvaja Italija le 2 milijona ton.

Proizvodnja nafte v Romuniji pada še nadalje. Letos v aprilu je dosegla le 520.000 ton proti 560.000 tonam v aprilu 1938.

Novi nemški finančni program so začeli nemški listi javno kritizirati. Gospodarski minister dr. Funk je odklonil odgovornost za ta načrt, ker ni njegov avtor.

Proizvodnja sladkorja je znašala v novem rajhu v aprilu 68.992 stotov, dočim je znašal v starem rajhu, torej v mnogo manjšem prostoru v aprilu 1938. 93.625 stotov.

Poljska je zmanjšala za tretje tromesečje izvoz lesa v Nemčijo za 55% v primeri s količino v 2. tromesečju. Ker pa je bil v 2. tromesečju kontingent prekoračen za 50%, se v 3. tromesečju poljski les sploh ne bo izvažal v Nemčijo. Do tega zmanjšanja je prišlo, ker ima Poljska na bivši Češkoslovaški zamrzlih terjatev za 30 milijonov zlotov, terjatev proti Nemčiji za neplačani tranzit skozi Pomorje pa so še večje.

Francoski uvoz iz Nemčije se je v prvih 4 mesecih 1939. v primeri z lani zmanjšal po vrednosti od 1.233 na 1.006 milijonov frankov, francoski izvoz v Nemčijo pa je v istem času padel od 668 na 558 milijonov frankov.

Izvoz železne rude iz Alžira v Nemčijo je prepovedan ter so bile razveljavljene vse izvozne licence za izvoz železa v Nemčijo.

Francoska vlada je prepovedala izvoz vojnih surovin iz države.

Sueška prekopna družba je imela svoj občni zbor ter je izvolila novo upravo. Pri tem se ni na italijanske zahteve glede italijanskega zastopstva v upravnem svetu družbe niti najmanj ozirala.

»Ford Motor Company« je imel l. 1938. izgubo 19,2 milijona dolarjev proti 3,1 milijona v l. 1937. in proti dobičku 26,23 milijona dolarjev v l. 1936.

Sovjetska Rusija je proizvela v l. 1938. okoli 200.000 avtomobilov in okoli 50.000 traktorjev. Njen delež v svetovni avtomobilski industriji se je s tem povečal od 2,4% v l. 1935. na 5,4%, glede tovrstnih avtomobilov in traktorjev pa od 7,2 na 20,7%. Po tretji petletki se mora proizvodnja avtomobilov v l. 1942. zvišati na 400.000 avtomobilov letno.

Trgovinski register

Vpisali sta se naslednji firmi:

Izvozna in uvozna družba, Ljubljana. Obratni predmet: lesna industrija, lesna trgovina ter trgovina s katerimi koli industrijskimi in poljedelskimi proizvodi v importu in eksportu na lasten račun. Osnovna glavica v višini 240.000 din je bila vplačana v gotovini v celoti. Poslovodja Fran Šumi, lesni industrialec v Kranju.

Zeljezoprometno d. d., podružnica v Bistrici pri Limbušu, sedež glavnega zavoda: Zagreb. Besedilo firme vpisano v srbohrvaščini, nemščini, francoščini in angleščini, ne pa tudi v slovenščini. Predmet podjetja: Trgovina z železom in drugim kovinskim blagom, s stroji in opremo vsake vrste. Ustanavljanje in obratovanje tovarn in delavnic za proizvodnjo kovinskih izdelkov. Prevzemanje zastopstva drugih tvrdk iste ali podobne stroke ter komisijski posli. — Delniška glavica v višini 4.000.000 din je vplačana v celoti. Člani upravnega odbora so: Milivoj Crbadak, predsednik, Zagreb, Bogdan Pogačnik, bančni ravnatelj, Maribor, inž. Karl Hartung, Gradec. Člani ravateljstva so: Artur Gvozdanović, Zagreb, Valdemar Lunaček in dr. Stjepan Mlinarić, oba v Zagrebu. Leeb Rudolf, Gradec, dr. inž. Malzacher Hanz, dr. Hochapfel, oba na Dunaju, dr. Voegeli Rudolf, Beograd. Prokurista: Rudolf Palm, Zagreb in Meixner Viktor, Bistrica pri Limbušu.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Dravogradska rafinerija mineralnega olja G. Goll sen., družba z o. z. Spremenila se je družbena pogodba. Vpiše se poslovodja Nikola Nikolić, uradnik tvrdke Jugoslavensko Shell v Zagrebu.

Valentin Hladin, Celje. Trgovina z manufakturo. Izbrise se dosedanji imetnik firme Valentin Hladin, trgovka v Celju. Prokura se podeli Franu Fischerju, dosedanjemu poslovodji te tvrdke. Za firmo podpisuje imetnica sama ali pa prokurist s pristavkom p. p.

Weisz Ziga, trgovina z manufakturo in konfekcijo na drobno v Dolnji Lendavi. Vpiše se podružnica firme v Varaždinu.

Karl Puppo, Kranj, trgovina z mešanim blagom. Izbrise se dosedanji zakupnik Josip Likozar, vpiše pa novi zakupnik Janko Rant, trgovec v Kranju.

Semperit« jugoslovenske tvornice gumijevih izdelkov, družba z o. z., Kranj. Spremenila se je družbena pogodba. Firma se glasi odsej: Jugoslovenske tvornice gume, družba z o. z. Kranj. Besedilo firme tudi v srbohrvaškem in nemškem jeziku. Izbrise se poslovodja Jaša Ružička, prokurist družbe »Semperit« v Zagrebu. Izbrise se podružnica v Zagrebu.

Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana. Kolektivna prokura se je podelila uradniku podružnice v Kranju Antonu Piskerniku za to podružnico.

»Ilirija«, industrija in trgovina z alkoholnimi pijačami in naravnimi soki, družba z o. z. Rakek. Izbrise se poslovodja Vito Cascio.

»Miz«, mizarsko industrijska komanditna družba C. Pengov v Št. Vidu nad Ljubljano. Izbrise se zaradi izstopa javna družbenica Cil-

ka Pengov, vpiše pa se javni družbenik Egon Zakrajšek, tapetnik v Ljubljani. Besedilo firme odsej: »Roza« mizarsko industrijska komanditna družba Egon Zakrajšek v Št. Vidu nad Ljubljano. Zastopstvo in podpis firme ostaneta nespremenjena.

Izbrisale so se naslednje tvrdke: Bolaffio & sinova v likvidaciji, Ljubljana-Sp. Šiška — zaradi opu-

stitve obrata in končane likvidacije.

A. Oblak & Co., lesna trgovska družba, Graben — po končani likvidaciji.

Prva jugoslovenska prekaževalnica, tvornica salam in klobas — zaradi končane likvidacije.

J. Lovšin & sinovi, Sušje pri Ribnici — zaradi opustitve obrata.

Letina in uime

Bati se je slabe sadne letine

Ne vem, kako bi prav označili vreme letošnje pomladi in zgodnjega poletja. Dočim smo se ga še pred par tedni veselili in mu pri vsaki priliki peli slavospeve, se je sedaj izkazalo, da je bilo veselje prezgodnje in da se je obrnilo mnogo bolj na slabo, kakor smo si mislili. Tokrat sicer ni leto sončnih peg, vendar je letos vreme popolnoma postavljeno na glavo. Zima je bila izredno mila, padavin skoraj nič, vsaj kar se naših krajev tiče, pomlad naravnost rajska. Toplo je bilo vsak dan bolj. Izgledalo je, kakor da bi se koledar pomaknil najmanj za mesec dni naprej. V aprilu smo imeli lep maj, v maju pa april s tradicionalnim deževjem. Posevki so se lepo razvijali, v kolikor ni malo škodovala suša v aprilu, drevice je naravnost izvrstno odcvetelo, trta je kazala odlično in obetala boljši pridelek kot lani. Skratka, imeli smo najboljšo nade za letošnje letino. Kmet se je veselil božjega blagoslova in računal, koliko mu bo tokrat ostalo, ako poravna glavne obveznosti, davke, dolgove itd.

Delali smo račun brez krčmarja. Prve dni maja so dvakrat prihrumeli črni oblaki in začelo je liti brez prestanka, več dni skupaj. Struge so se napolnile in voda se je razlila po poljih. Zadelar ras je ogromna povodenj, ki je napravila v severni Sloveniji okrog Maribora nepopisno škodo. Cesar ni tokrat poškodovala voda, je temeljito opravil za binčkošti drug naliv. Zopet so se napravila v nižinah nova jezera kalne vode, njive so bile še bolj razrvane, ponekod zadnji pridelki uničeni. Hudoourniki so temeljito opravili svoje delo. Odnesli so na stotine brvi, na ducate mostov, razkopali mnogo cest in potov in nevarno izpodkopali celo glavno železniško progo ob meji, tako da je bil pol dneva ustavljen ves promet.

Bilanca neurja je uničujoča. Škoda, ki jo je neurje in deževje napravilo na poljih, vinogradih, sadovnjakih, travnikih in pašnikih, cenijo na kakih 40 milijonov dinarjev samo v severni Sloveniji. Še večja je škoda na komunikacijah. Ceste bo treba popraviti, zgraditi nove mostove in brvi in temeljito popraviti pokvarjene. Tu cenijo škodo skoraj na 60 milijonov, tako da je v maju napravilo vreme škode v bližnji in daljši okolici Maribora okrog 100 milijonov dinarjev. Kje naj ljudje vzamejo denar! Vlada in banovina morata priskočiti na pomoč, ker si kmet sam ne more pomagati. Občine so prerevne, da bi same mogle popraviti ceste in mostove.

Komaj je kmet nekoliko prišel k sebi in se zavedel od strašnega udarca, ki mu ga je prizadelo vreme, že začenjajo prihajati poročila o novih ujmah. Pretekli teden je v Savinjski dolini divjal si-

len vihar, ki je med nalivom lomil drevice, ruval trte in hmelj, odkrival strehe in prevračal kozolce, staje in kolibe. Vsula se je strašna toča, ki je nad pol ure bila nasade in skoraj vse uničila. Sadno drevje je okleščeno, trte polomljene in potolčene, žito poteptano, fižol je na tleh, enako drugi poljski sadeži. V Slovenskih goricah je toča uničila kmetu zadnji up: sadje in vino. Škodo cenijo na kulturah na mnogo milijonov. V nekaterih predelih severne Slovenije skoraj ne bo kaj pobrati na polju, v sadovnjaku in vinogradu.

Veliko škodo je napravilo neurje nadalje tudi na samem Pohorju, kjer je bilo v višjih legah okleščenih zelo mnogo sadnih dreves. V sadovnjakih in vinogradih cenijo, da je pridelek uničen do 40%, posevki pa do 30%. Niže ležeči kraji so manj trpeli.

Zaradi ujme se nam obeta letos v severni Sloveniji zelo slaba letina v nekaterih sadežih, ki so zaradi poplav in toče največ trpeli. Računati je s tem, da se bodo tem pridelkom, kolikor jih sploh bo, cene zvišale. Od ujme je najbolj prizadet seveda kmet, posredno pa tudi drugi sloji, ker se bodo cene zvišale. Tako se je prezgodnje veselje nad krasnim vremenom v par dneh spremenilo v veliko žalost.

A. B.

Dobave - licitacije

Uprava vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 16. junija ponudbe za dobavo elektromotorjev in raznih kablov; 17. junija bakrenih prevodnikov, raznega mineralnega olja in dinamno žice; 19. junija raznega tehničnega orodja, orehovih oblog, železa in železne pločevine; 21. junija raznih kemikalij.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 23. junija ponudbe za dobavo raznih glodal.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 16. junija koksa za topilnice, raznih vrst desk, gred in letev, lesnega oglja; 19. junija gasolina, lanene jadrinice, kavčukastih škornjev, teletčje usnja; 21. junija olja za vrtnanje, čebelnega voska, glicerina, konsistentne masti, grafitu, govejega loja, raznega platna, krojaške vate, sukanca, zaponk, obročkov in oče iz medi, ribje kosti; 22. junija raznih ščetk, bele in črne vrvice, američkana, bombažnih trakov in sukanca ter srebrnih in drugih našivov.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 20. junija ponudbe za dobavo raznega mizarskega orodja in pribora; 12. junija karbida; dne 29. junija bo licitacija za dobavo jeklenega motvoza in vrvarskega blaga.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 21. junija ponudbe za dobavo plinskih cevi in pribora, raznih vodovodnih cevi, žarnic za magnet električne jamske svetilke ter škornjev iz kavčuka.

Direkcija drž. rudnika Vrtnik sprejema do 22. junija ponudbe za dobavo trofaznega kabla.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 19. junija ponudbe za dobavo kemijskega materiala in lužilnega kamna; 20. junija masivnih gum; 26. junija razne žice, žebeljev, vijakov, jeklenih ščetk, lesenih držal idr.; 27. junija plute, linoleja, vrvice za izolacijo idr.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 22. junija ponudbe za dobavo sirkovih metel; 1. julija strojnega olja, podoficirskih nožev, vrvice za mornarske vreče ter namiznih, zidnih in stropnih svetilk petrolejk.

LICITACIJE:

Dne 19. junija bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za generalno popravilo konjušnice dravskega vozaškega eskadrona v Ljubljani.

Dne 19. junija bo pri štabu za utrjevanje v Ljubljani licitacija za dobavo acetilenk; 20. junija pnevmatičnih nabijačev ter stop za nabijače.

Dne 19. junija bo pri zavodu »Obilicevo«, Kruševac-Obilicevo, licitacija za dobavo telefonskega podzemnega kabla, orodnega jekla; 20. junija ventilov, meril za paro, strujomerov, razvodnikov idr.; dne 23. junija azbesta in klingerita.

Tehnično odelenje uprave »Čačak« v Čačku sprejema ponudbe za razpisana mesta za inženirje in tehnike za mehaniko in elektrotehniko.

Dne 20. junija bo v inženjerskem oddelku štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del za popravilo kopalnice v Mariboru.

Dne 30. junija bo pri direkciji drž. železnic v Zagrebu licitacija za dobavo 40.000 m³ čistega rečnega peska.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Doma in po svetu

Dr. Korošec je v svoji zahvali na slovenske župane med drugim dejal: »Mi živimo v dobi borbe za samoupravo, za široke samouprave. Naše življenje v Jugoslaviji je prav za prav neprestana borba za samoupravo. A te samouprave naj bodo po naši zamisli takšne, da ne bodo Jugoslavije razrahljale, ampak da jo bodo okrepile in utrdile. Mislim inupam, da smo vsak dan bližji tem našim idealom, katerih nositelji in predstavniki so vprav župani naših kmečkih občin. Dobro upravljane občine, složna in zavedna slovenska domovina ter močna in nepremagljiva Jugoslavija, to je cilj in smisel vsega našega delovanja, to je končno naš najvišji in glavni program!«

Senator Kotur in poslanec Jančič sta vložila napovedano interpelacijo, ki so jo podpisali nekateri poslanci, ki so še ostali pristati dr. Stojadinovića. Interpelacija je naperjena proti politiki sporazuma, ki jo uveljavlja vlada Dragiša Cvetkovića. Ni treba posebej naglasiti, da je doživela ta interpelacija v vsej Jugoslaviji kaj slab sprejem, ker je jugoslovansko prebivalstvo absolutno za sporazum.

Italijansko-jugoslovanski sporazum, s katerim se definitivno ureja vprašanje agrarne reforme za italijanske optante v Dalmaciji, je bil predložen fašistično-korporativni zbornici v ratifikacijo.

Zakonski načrt o elektrifikaciji države je gotov in je bil poslan gospodarskim organizacijam v izjavo. Po tem načrtu bi imela prednostno pravico za postavitev električnih central država, banovine in občine, če pa v treh letih ne bi zgradile predlagane centrale, more dobiti koncesijo za to centralo tudi zasebni kapital.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu je prejela od komisarja za društva sporočilo, da more še nadalje obstojati oz. ustanovljati nova društva, če vnese v svoja pravila, da smejo biti le arji člani njenih društev in če vstavi v pravila določbo, da se voditelji društva imenujejo (tako imenovani Führer-Prinzip). Hkrati je bila pozvana Zveza, da plača 1000 RM za upravne stroške. Slovenska prosvetna zveza bo te pogoje sprejela.

Državna zveza gostinskih podjetij je zahtevala, da se v noveli obrtnega zakona prizna gostinstvo kot posebna gospodarska panoga, ki ima tudi pravico, da ustanovi svoje posebne zbornice.

Neki italijanski industrijski koncern nam ponuja blagovni kredit v višini 500 milijonov lir, s katerim naj bi se elektrificirala železnica Sušak-Srbske Moravice. Neka druga italijanska industrijska skupina pa nam baje ponuja blagovni kredit za 150 milijonov lir.

Sokolski jubilejni pokrajinski zlet v Ljubljani, ki bi moral biti na letošnji Vidov dan v proslavo 75letnice Ljubljanskega Sokola, je iz tehničnih razlogov odpovedan in bo šele 1. 1944.

V republikanski španski vojski je bilo po vseh »Delavske politike« okoli 1700 Jugoslovancev, med njimi okoli 450 Slovencev. Od Slovencev je padlo okoli 230.

Bratovska skladišnica na Jesenicah je sklenila, da zgradi novo in moderno bolnišnico s 100 posteljami. Novo bolnišnico, ki bo veljala okoli 8 milijonov din, bodo začeli zidati to poletje.

Nova tovarna radijskih aparatov v Pančevu je dokončana in bo za-

čela 1. julija obratovati. Tovarno je napravil koncern Philipsa.

Iz Bosne poročajo, da bo letos zetev češpelj rekordno dobra. Računajo, da bo znašal ves pridelek okoli 30.000 vagonov. Cene svezim češpljam bodo na trgu v Brckem po 1 do 1.50 din za kg, za suhe pa po 2.50 do 3 din. Pa tudi jableane in hruske bodo letos v Bosni zelo dobro obrodile.

Med družbo »Panonija« in neko nemško skupino je dosežen sporazum, s katerim so dobili Nemci pravico za proučevanje in izkoriščanje ležišč nafte v Medjimurju.

Na glavni letni skupščini organizacije knjigarnarjev v Zagrebu je bil izvoljen za predsednika g. Dattler.

Tri vagona premoga so ukradli s potvorjenimi železniškimi listi na beograjski železniški postaji.

Kaj zahtevajo Čehi od Nemcev? Na to vprašanje odgovarja Ferdinand Peroutka v »Lidovih novinah« z daljšim člankom, v katerem med drugim pravi: Vemo že do zadnje podrobnosti, kaj hočejo Nemci od Čehov, treba pa je tudi povedati, kaj pričakujejo Čehi od Nemcev, da pride do skladnega življenja med njimi. V najtežjih okolnostih smo izpolnili vse, kar se je od nas zahtevalo, da bi se tem bolj spoštovali naše pravice. Predvsem pa pričakujemo od vsakega Nemca, ki pride med nas, da bi upošteval naslednje: 1. Mnogo se sedaj govori o življenjskem prostoru. Naj se ne pozabi, da sta Češka in Moravska domovina naroda. Nismo samo prebivalci tega prostora, temveč smo narod! 2. Češki narod je stoletja hrepenel po samostojnosti ter je imel 20 let samostojnost. Sedaj jo je izgubil. Od nje je ostal samo posebni državno-pravni položaj protektorata. Zato vsak Čeh trdovratno zahteva, da se ta posebni značaj spoštuje, kakor je bilo tudi določeno s aktom z dne 16. marca 1939. 3. Češki narod je preстал v zadnjem času silne živčne preizkušnje. Njegovih ran se ni treba dotikati! Pot v nove razmere je bila tako nagla, da potrebujejo Čehi nekaj časa za novo orientacijo. 4. Če hočemo imeti red, potem je neobhodno, da so vsi Čehi združeni v eni organizaciji. 5. Akt o protektoratu pravi, da se ozemlje Češke in Moravske upravlja avtonomno. Naravno je, da hočejo Čehi videti, da je ta samouprava resnična. Če se torej Čehi hočejo upravljati sami, ni to obstrukcija, temveč samouprava. 6. Oni Čehi, ki silijo povsod v nemške vrste, naj se smatrajo tako od Čehov ko od Nemcev le kot srečolovci. 7. Pri razgovorih med našim predsednikom in Führerjem se je reklo, da jemlje Nemčija češki narod v zaščito. Naj se to vidi tudi v praktičnem življenju! 8. Zelo dostikrat slišimo, da je Praga sedež stare nemške kulture. Naj se ne pozabi, da je tudi sedež stare češke kulture. 9. V odnosih med Nemci in Čehi naj vlada pravilo, kar nočeš, da se stori tebi, tega ne stori drugim. Če se bodo vsi Nemci po tem ravnali, potem bo možno dobro sožitje obeh narodov.

Novi sovjetski proračun je zvišan za 28 milijard na 155 milijard rubljev. Najbolj so se povečali izdatki za narodno obrambo, ki so narasli od 23 na 41 milijard rubljev.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani otvarja trgovcem, gostilničarjem, obrtnikom tekoče račune in daje kredite pod ugodnimi pogoji.

Radio Ljubljana

Četrtek 15. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Veseli godci — 14.00: Napovedi — 18.00: Koncert radijskega orkestra — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Predavanje min. za telesno vzgojo naroda — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Pevski zbor »Grafike« — 20.45: Simfonični koncert (posnetki) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Kitara solo, Stanko Prek.

Petek 16. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Iz naših spevojev (radijski orkester) — 14.00: Napovedi — 18.00: Ženska ura: Naš najmlajši (ga. Vračko Cilka) — 18.20: Plošče — 18.40: Poljučna navodila za zaščito pred zračnimi napadi (Bedrač Janko) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Naše senožeti — 19.50: Kotiček SPD: Navodila dijakom za počitnice (Pavel Kunaver) — 20.00: Iz opernega carstva (radijski orkester) — 21.10: Komorni pihalni trio (V. Čampa (flavta), M. Raubar (klarinet), G. Loparnik (fagot) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

Istega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!